

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. „ „ „ pe 1/2 an 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an 14 franci „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiunile oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondințele sînt a se adresa redacțiunei „FOAIA DIECESANĂ“; érá banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	---

PARTEA OFICIALĂ.

Consistoriul diecesan în ședința din 16/28. Ianuarie a. c. a instituit următorii învățători:

1. Sub Nr. 3412. ex 1890. a întărit alegerea de învățătoriu a lui **Ioan Constantinovicu** la școala rom. conf. gr. or. din Bujorul, în ppviteratul Făgetului.

2. Sub Nr. 3590. ex 1890. a instituit de învățătoriu la școala rom. conf. gr. or. din Povergina, în ppviteratul Făgetului, pe **Ioan Balint**, administratorul parochial din această comună.

3. Sub Nr. 3718. ex 1890. a întărit alegerea de învățătoriu a lui **Ioan Trandafir** la școala rom. conf. gr. or. din Apadia, ppviteratul Caransebeșului.

4. Sub Nr. 62. ex 1891. a instituit de învățătoriu la școala rom. conf. gr. or. din Hărmădia, pe **Vasile Fenchea**, administratorul parochial din această comună.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Cum vorbim.

(Scrisoare adresată de dl Al. Ciurcu dlui Ionescu-Gion*).

Iubite amici și confrate!

Cu multă luare aminte am cetit în *Românul* conferința D-Tale asupra temei *Cum vorbim*, temă interesantă și care ar trebui să ocupe serios pe toți Românii doritori de a avea o limbă a lor, o limbă

*) Reproducem după „Românul“ din București părțile cele mai însemnate din această interesantă scrisoare.

prin care se poată roști cu cuvinte românesce toate ideile ce le-ar trece prin cap, se poată avea o nîmire proprie pentru fiesce lucru de care se servește.

Avem noi o asemenea limbă?

D-Ta parî a răspunde la această întrebare în mod afirmativ, când zici: „credem că pentru a vorbi ori a scrie *ori-ce* pe românesce, nu vom mai avea trebuință să alergăm nici la sburdalnica francesă, nici la limbele altor neamuri.“

Sau esprimi numai speranța că va veni în timp când această nobilă dorință a D-Tale ca și a tuturor Românilor va fi îndeplinită?

Eu cred că acesta Ți-a fost gândul, căci și D-Ta trebuie să fi în astă privință de aceeași părere ca și mine, că adecă în momentul de față *nu putem vorbi și nu putem scrie* fără a împrumuta cuvinte dela limbile altor neamuri.

Care e mijlocul ca să realizăm această dorință a noastră, a tuturor? D-Ta nu-l propuni. Nu poate fi însă decât unul și singur: a făuri cuvinte românesce noi pentru noțiunile noi. Dar se ocupă oare cineva cu această lucrare? Nu. Atunci ce Te face pe D-Ta să crezi că vom putea vorbi și scrie *ori-ce* pe românesce fără a recurge la limbile altor neamuri?

Eu, unul, vîd lucrurile într'altfel. Eu vîd că pe cât timp nu vom făuri cuvinte noi, siliți vom fi a împrumuta tot mai multe cuvinte dela limbile altor neamuri și că potopul de cuvinte străine care *deja* inundă limba noastră tot mai mult va crește în loc de a seca.

E o dilemă din care nu putem eși și anume: ori făurim cuvinte noi pentru noțiunile pentru care n'avem în limba noastră termenii românesce, ori înțrebuințăm pentru aceste noțiuni cuvinte împrumutate dela limbile altor noamuri. *Tertium non datur.*

Îmi voiu permite a face mai la vale o propunere în această privință. De o cam dată dă-mi voie să aduc câte-va exemple, ca să dovedesc că nu e Român fie el cât de iscusit în cunoștința limbei ma-

terne, care se poată vorbi sau scrie *ori-ce* pe românește, fără a se ajuta cu cuvintele luate din limbile străine.

Nu voiesc să vorbesc de accia cari nu cunosc sau cunosc reu limba română. Când un Român întrebuițează expresiuni ca *mi-a șifonat parura, m'am eșofat, mē șokează, a eflourat cestiunea*, n'avem decât să constatăm cu părere de reu că avem compatrioți cari nu-și cunosc limba. Când pe de altă parte vedem că chiar autoritățile întrebuițează *franțuzisme* de acestea acolo, unde ar putea prea bine să se folosească de cuvinte românești, ear trebuie să ne exprimăm părerea de reu. Cu drept cuvânt ai luat în ris pe ofițerul cari ordonă soldaților la casarmă a *bușona* și a *pansa* caii, când prea bine le poate porunci a-i *freca*, sau a-i *desnăduși*, a-i *desuda* și a-i *tesăla* și nu ved, dacă am admite expresiunile de mai sus, de ce să nu adoptăm și am *abreval* în loc de *adăpat*, am *montat* în loc de *călărit*.

Dar ce voiesci să-i faci bietului ofițer, Român bun și el, când Academia nu-i dă nici un cuvânt potrivit pentru *manegiu*, *martingală* și toate acele lucruri și noțiuni de care zilnic are trebuință în exercitarea funcțiunii sale? Cum să te miri că zici *șarjă* și am *șarjat*, când el n'are alt cuvânt, românește pentru a exprima această operațiune a cavaleriei, căci nici *năvală*, nici *ghiuruș* nu exprim aceluși idee, când tot ce ofițerul și soldatul poartă pe ei, dela *chipiu* și până la *botforți* are numiri franțuzesci. S'ar putea răspunde că în cea ce privește armata, chiar Germanii au trebuit să adopte cuvinte franceze pentru o sumă de noțiuni, cum: *armee*, *canone*, *division*, *brigade*, *regiment*, *batalion*, *compagnie*, *infanterie*, *cavallerie*, *artillerie*, *genie*, *quartier*, *officier*, *general*, *capităn*, *marsch*, *marschieren*, *bivouak*, *bivouakieren* etc. etc. dar cel puțin la Germanii e excepțiune, pe când la noi e regulă generală.

În ce privește terminii științifici și terminii tehnici, ei ne lipsesc cu totul, așa că, ași pune mare rămașag cu *ori-ce* limbist român care mi-ar putea traduce în o românească curată numai o pagină pe care i-ași dicta-o în altă limbă. Aici ne lovim cu capul de o neputință desevêșită.

Nevoiți sântem dar să împrumutăm dela alte limbi. Dar zici d-ta ca să nu împrumutăm dela Francesi. Dela cine să împrumutăm atunci? Dela Nemți, dela Turci ori dela Chinezii?

A fost un timp când împrumutam dela Slavi, Greci, Turci, Armeni, Albanesi, Unguri, Nemți, ba chiar și dela Țigani, și de aceea avem în limba noastră cuvinte ca *slujbă*, a *sluji* și toate derivatele sale, *jalbă*, *nădejde*, *vreme*, *primejdie*, *prilej*, *slavă*, *milă*, *blagoslovenie*, *pravoslavnice* — *sindrofie*, *filotimie*, *chiverniseală*, *exofliseală*, *plictisit*, *paraponisit*, *xenamorasi* — a *tagădui*, a *ingădui*, a *făgădui*, *cismă*, *dragă*, *gazdă* — *maidan*, *macat*, *ciardac*, *bulamac*, *saciac*, *caimac*, *satir*, *catir*, *dulap*, *ibric*, *saca*,

mahala, *balama*, *șandrama*, *patalama*, *bucluc*, *balamuc*, *giamlic*, *parmaclie*, *murdalic*, *ursuzlic*, *caraghiozlic*, *calabalic*, *matrapazlic* etc., dar în privința astor cuvinte, D-Ta zici că „Românul le-a românit cu desevêșire prin o zilnică întrebuițare în timp de sute de ani,“ ear în privința cuvintelor mai noi că „ele sânt încetățenite în limbă prin învoirea unanimă a poporului român“. Va să zică admiți încetățenirea cuvintelor străine; le ceri însă un stagiul de mai multe sute de ani, sau cel puțin votul unanim al poporului român. Apoi atunci, iubite confrate, pentru ce te revolți în contra unor cuvinte ca *acrosghioabă*, românit după *accroche-robe*? Așteaptă încă câte-va sute de ani și cuvântul acesta va fi tot așa de român ca *chembrică*, *blagoslovenie* și *matrapazlic*. Așteaptă să-și facă stagiul. Sau cel puțin înainte de a-l osândi, cere votul poporului *ad referendum*.

(Va urma.)

Zidirea bisericii române gr. or. din Doloave.

(Fine.)

6. Acum fiind-că condițiunile de licitare pretindeau instituirea unei comisiuni pentru supraveghierea lucrărilor zidirei, comitetul parochial în ședința din 16. August a. c. mai întâiu votă în virtutea §. 6. din condițiunile de licitare (contractul general) următorul Regulament:

§. 1. Pentru supraveghierea lucrărilor de zidirea bisericii se institue pe întreagă durata acestor lucrări o comisiune de 7 membri, dintre cari 6 membri se aleg prin comitetul parochial din sinul seu, ear parochul se consideră ca al 7. membru natural al acesteia. Comisiunea aceasta poartă numele de: „Comisiunea de inspecțiune.“

§. 2. Comisiunea de inspecțiune se constituie îndată, alegându-și din sinul seu președinte și notariu și ține ședințe de câte-ori cere necesitatea pertractării unui obiect din cele enumerate în §. următoriu. În aceste ședințe are să se poarte protocoale (proces verbale) subscribe de toți membrii prezenți. Pentru aducerea unui decis valid se recere prezența majorității membrilor și majoritatea voturilor.

§. 3. Agendele comisiunii de inspecțiune sânt următoarele: a) a supraveghia, ca săpările planărei și ale fundamentului să se facă conform planului și specificațiunei; b) a ținea în evidență în protocol subscris de ambele părți contrahente, adică: de comisiune și întreprinzători — plus-ul și eventual minus-ul săpărilor fundamentului, care cum-va ar fi necesariu pentru soliditatea edificiului bisericesc și respective pentru cruțarea banilor bisericesci; c) a supraveghia, ca în edificiu să se întrebuițeze numai material bun, precum: cărămidă, var, nêsip, lemn, țiglă, fer, aramă, aur etc. de calitatea prescrisă, respingând din material aceea, ce se pare necorespunzătoriu contractului; d) a desbate asupra propunerilor, care vre-un membru din comisiune ori

intreprinzătorii ar face în privința modificărilor părute necesare la zidire, de ar cuprinde acele propunerii plus ori minus de lucrări contractate; e) a face comitetului parochial propunerii motivate pentru modificările părute necesare în construcțiune respective în unele părți ale zidirei; f) a da întreprinzătorilor în scris înviațiunii în marginile deciziunilor comitetului parochial în privința lucrărilor zidirei, materialului, lucrătorilor etc.; g) a ține în evidență plus-ul și minus-ul lucrărilor zidirei, cerut cum-va de comună (comitet), afară de contract; h) a constata în scris prin experți tehnici plusul ori minusul eventual al lucrărilor și materialului prestat, cu prețul lui pentru solvire resp. detragere din prețul de întreprindere, precum și că unele părți ale zidirei, despre care este îndoială, sînt executate conform planului; i) a constata, dacă în adevăr a sosit timpul pentru solvirea singuraticilor rate de plătire (sînt 10) totdeauna regulat, când întreprinzătorii cer acelea și a asigna quitanțele, dacă sînt în regulă, spre plătire la epitropia parochială, indicând eventual cât este a se detrage din acelea pentru eventualul minus de lucrări și de material etc., ear eventualele quitanțe despre competențele plusului de lucrări și material ale asigna spre plătire numai după autorisarea la aceasta, dată din partea comitetului parochial, căruia se subștern acelea din partea comisiunii cu propunerea ei; b) a designa ziua pentru punerea petrei fundamentale și a o propune comitetului deodată cu forma documentului de fundament (literae commemorativae) și cu modalitatea închiderii lui, carea se face într'o Duminecă ori sârbătoare pe lângă rugăciuni solene cu învîtarea autorităților tractuale; m) a face comitetului arătare despre finirea zidirei și trebuința colaudărei ei prin Ven. Consistoriu și a sântirei ei prin Prea Sînția Sa Dl Episcop diecesan, s. a.

§. 4. Comisiunea de inspecțiune e datoare a supraveghia în persoană la fața locului lucrările zidirei așa, că fie-care membru al ei, afară de paroch și eventual învățătoriu, cari au și alte oficii, sînt datorii a se schimba cu ziua unul pe altul pe rînd. Ordinea, în carea membrii au să urmeze la supraveghiere personală o fixează comisiunea însaș după împrejurări.

§. 5. Supraveghierea personală la fața locului are să se înceapă serios îndată după terminarea planărei locului de zidire, când se începe săparea fundamentului bisericeii.

§. 6. Despre decursul lucrărilor e datoriu fie-care membru seara a face raport președintelui comisiunii de inspecțiune spre a putea dispune eventual cele de trebuință.

§. 7. Comisiunea de inspecțiune n'are drept a dispune singură fără încuviințarea comitetului parochial modificări la zidire sau un plus ori minus de lucrări preste cele contractate, nici a dispune plătierea lor, dacă nu e aceasta încuviințată de comitet.

Votând acest regulament, comitetul alege pentru acest an și comisiunea de inspecțiune, ear aceasta s'a constituit îndată alegându-și de președinte pe paroch și de notariu pe învățătoriu și așa și-a început activitatea conform regulamenului.

7. Acum ajungem la lucrările proprii ale zidirei preste tot. Adoaua zi după ceremonia sântirei locului — Marți în 7/19. August a. c. — se începă nivelarea locului de zidire îndată prin ingineriul-architect Dl Adrian Diaconovicu, sub a cărui conducere s'a executat apoi și planarea (transportarea masselor de pământ) și tragerea drumurilor în alte locuri prin profesioniști cubicași, precum și săparea fundamentului jur împrejur, carea a trebuit să se facă până la o afunzime considerabilă din cauza scheletelor omenesci, ce s'au găsit în pământ în număr însemnat dimpreună cu monete de aramă din anul 1780—1781. dela Împărăteasa Maria Terezia și Iosif II., de unde se deduce, că înainte de a se regula comuna Doloave, așa cum stă ea astăzi, trebuie să fie existat aici un mic cimiteriu pentru acea colonie, ce în origine s'a așezat pe acest deal și se numesce și astăzi „Mahala română," deși aceasta n'a ramas în amintirea poporului. Aceste lucrări cu excepțiune de unele, care s'au lăsat pentru anii viitori, s'au încheiat în 6. Septemvrie a. c.

Ear în 7. Septemvrie a. c. s'a început zidirea proprie a bisericeii, carea în privința stilului arhitectonic se deosebesce de bisericile de pe aici, căci în locul, unde vin strănile cantorilor, ea are ziduri esite înafară în formă semicercuala, ear înaintea catapetasmiei deasupra amvonului — un al doilea turn mai mic și rotund, cu 8 ferestri rotunzite deasupra, prin care încă poate străbate lumina în biserică; decumva comuna nu va elimina din edificiu acest turn, din motiv că, stînd el numai pe doue arcuți paralele (neajungînd și pe alte doue arcuți paralele traversate, fiind-că în loc de quadrat toate 4 arcuțile formează un oblong) n'ar avea basă destul de solidă, eară clădirea altor baze pe lângă aceea d. e. doi stîlpi ar consta prea mult de o parte, ear de altă parte acest turn ar pr-tinde reparatură dese.

Sub decursul săparei fundamentului și zidirei se căra într'una pe locul de zidire material de zidit, procurat succesive de întreprinzătorii și anume: cărămidă arsă — dela Doloveni, Mramoraceni și Bavanișteni; năsip (Flugsand) din așa numitul „Omoč" dela Mramorac; var nestius din Iladia; apă din o fântână săpată și zidită de întreprinzătorii în vale la poalele dealului, de unde prin ajutoriul unei pompe apa se conducea prin țevi tocmai în deal la locul de zidire pentru stîngerea varului și facerea malterului în gropile săpate unume. Astfelu lucrându-se zidurile edificului au înaintat preste tot așa, încât mai lipsesce înălțimea unui metru până ce se ajunge apoi cordonul (brăul) de sub ferestri, ear aci s'au sistat lucrările în 3/15. Noemvrie a. c. precum s'a amintit la început, din cauza ploilor reci, care pre-

vestiau apropierea în curând a ernei; ear întreprinzătorii s'au îndepărtat, lăsând pe locul zidirei încă numai 22,900 de cărămidă arsă neîntrebuințată și o groapă mare plină de var stins, carea se mai impluse odată înainte cu var, dar se întrebuințase toată.

Aici sântem datorii a aminti și aceea, că fiind la început 4 întreprinzători, cari toți au subscris contractul și depus cauțiunea, doi din ei în decursul lucrărilor au eșit din consorțiul de întreprindere și anume: Johann Gabrinyi, pe care comitetul parochial din motive fundate la eschis sub 30. Septembrie a. c. și Petru Șlarb, care a cerut singur, ear comitetul a încuviințat sub 23. Octombrie a. c. eșirea lui din consorțiul de întreprindere, se înțelege cu invoirea celorlalți doi întreprinzători remași, cari au primit singuri întreprinderea zidirei cu toate îndatoririle contractate în deplină regulă, rafuindu-și între dânsii socoteala așa, că numai Dl Adrian Diaconoviciu și Paul Harmincz, cari sânt acum întreprinzători, au dreptul a primi înderept întrecaga cauțiune depusă la epitropia parochială în bani gata cu 3648 fl. și elocată deja în I-ma cassă de păstrare în Timișoara.

Acestea sânt momintele mai principale din lucrarea zidirei de pân' acum, care comitetul s'a crezut datoriu a le publica în „Foaia diecesană“ În anul viitoriu vom reveni cu altele, dacă vor avea însemnătate.

Doloave, din ședința comitetului parochial ținută în 20. Decembrie 1890.

A. Bartolomelu,
președinte și paroch.

G. Popovicu,
notariu.

Parastas pentru fericitul în Domnul Antoniu Mocsonyi de Foen.

Hauzesel, în ziua Sântului Botez 1891.

Mult Onorate Domnule Redactor!

Te rog a publica în prețuitul ziuariu, că în ziua Sântului Botez s'au întemplat în biserica noastră, un caz de mare însemnătate, și anume: După finirea s. liturgii ambii preoți Porfiriu Petrovicu și Simeon Logojan se postară în mijlocul bisericii, — unde mai dinainte era pregătită o masă cu o colivă foarte frumoasă — și începură a servi parastasul pentru în Domnul adormitul *Antoniu Mocsonyi de Foen*; eară creștinii adunați în număr foarte frumos în s. biserică, cu capul plecat și plini de pietate, ascultau s. parastas, care dură mai două oare.

După finirea s. parastas, preotul Porfiriu Petrovicu în cuvinte bine întocmite espuse faptele cele nobile a fie-ertatului, ear creștinii cu lacrimi în ochi esclamară, ca Dzeu prea bunul să-l odichnească între cei drepti, și țărina să-l fie ușoară.

Cu toată stima
Vasilie Olariu,
epitrop.

Făget, 10. Ianuarie 1891.

În ziua de S. Botez s'a ținut în biserica din Făget părăstas pentru neuitatul în Domnul adormitul *Antoniu Mocsonyi de Foen*. Parastasul l-a pontificat Părintele Protopresviter Sebastian Olariu, carele într'o cuvântare ascultată cu viu interes de numărul popor a eternizat memoria marelui defunct.

Cu distinsă stimă

Unipan,
învăcăt.

Brașov. „Gazeta Transilvaniei“ din 10/22. l. c. scrie: În memoria neuitatului *Antoniu Mocsonyi* s'a oficiat Luniă trecută, în biserica sf. Nicolae din Brașov, un părăstas solemn, la care a luat parte un public foarte numărul din toate clasele societății române din loc, fiind de față și unicul nepot al reposatului, tinerul *Antoniu Mocsonyi*, care studiază la școalele române din loc, împreună cu profesorul seu, dl *P. Ionaș*, la a căror dispuere s'a oficiat parastasul. Corul a fost condus cu multă dibăcie din partea dlui dirigent și profesor de cant Nicolau Popovicu. Cu ocasiunea aceasta părintele protopop, Ioan Petric, ca pontificant, printr'o frumoasă vorbire arată meritele distinsei familii a Mocioneștilor pentru poporul român, și în special arată însemnatele merite ale reposatului de pie memorie *Antoniu Mocsonyi* mai ales pentru Români bănațeni, din al căror sin mulțime de tineri au fost crescuți pe spelele generosului reposat.

• **Satul-Nou.** În Dumineca de 13. Ianuarie s'a ținut parastas pentru în Domnul adormitul *Antoniu Mocsonyi de Foen*, asistând la acest act de pietate mulțime de popor.

Iosif Popovicu,
paroch prim.

Ghilad. Duminecă în 13. l. c. s'a ținut în biserica noastră parastas solemn pentru marele mecenat *Antoniu Mocsonyi de Foen*. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Ruginosul. (protopresv. Caranseb.) Pentru fericitul în Domnul *Antoniu Mocsonyi de Foen* s'a ținut parastas în ziua de S. Ioan Botezătoriu, la care au participat mulți credincioși.

Slatina-Mică. În ziua de S. Ioan Botezătoriu am ținut parastas pentru neuitatul nostru bărbat *Antoniu Mocsonyi de Foen*, la care act au participat credincioșii noștri în mare număr.

Afară de acestea s'au mai ținut parastase după cum vodem din alte jurnale de a-le noastre, în **Nicolinți** (ppviteratul Bisericii-Albe), unde a celebrat părintele paroch Sofronie Avramescu, un parastas solemn ținând și o cuvântare naintea numărul ascultătorii despre neperitoarele merite ale reposatului.

În **Vraniu**, unde a celebrat parochul Iosif Tămășel asistat de alți doi preoți.

În **Grebenai** s'a ținut parastas cu mare pompă. Amândoi preoții au celebrat. Coliva a gătit-o d-șoara Ersilia, fiica părintelui V. Trailă; eară la finele actului parochul Vasilie Trailă a ținut o cuvântare care a străbătut adenc inimile numărului popor.

În **Cubin** s'a celebrat parastasul cu rară solemnitate prin parochul local în prezența numeroșilor credincioși.

În **Ofcea** s'a celebrat acest act cu adâncă jele prin preotul Dam. Popescu.

În **Iertof** s'a ținut parastasul cu pompa cvenită actului, priu preotul Teodor Panciovan în prezența numărului popor. Fie-i memoria în etern binecuvântată.

Rugăciunea.

„Toate lucrurile bune se 'mplinesc prin Rugăciune“.

În o casă miseră dela țeară zăcea o femeie pe patul morții. Singurul ei copil, o fetiță de vre-o patru sau cinci ani, se juca cu alt copil dinaintea casei. Trecând o vecină pe acolo zise: „Bine Cristino, cum poți fi așa voioasă, când maică-ta stă se moară?“ Îndată copila zise cătră tovărășul ei: „Ionel, vino cu mine se mă rog la Dzeu, ca se nu moară mama.“ Decî amândoi intrară cu sgomot în casă. Atunci bolnava zise: „Cristino, nu tropărești așa că mă doare capul.“ Ear copila respunse! „Trebuie se înă rog degrabă lui Dumnezeu ca tu se nu mori.“ În același timp îngenunchind aproape de căpătâniul bolnavei și încrucișând mâncle pe piept începură amândoi se rostească tare toate rugăciunile ce sciau. Bolnava zise: „Cristino, nu strigareți așa, imi face foarte rău.“ Copila respunse: „Eu trebuie se strig așa, căci Dzeu este departe, colo sus; altfel nu m'ar auzi,“ și earăși începură se strige. Preste puțin copila ridicându-se zice maicii sale: „De acu nu mori, Dzeu mi-a spus.“ Apoi dintr'o săritură eși pe ușă afară și se jucă cu băetul ca și mai înainte. Ear femeia îndată începù a se simți mai bine și se făcù sănătoasă curând.

Dacă copila a avut o inspirațiune când a zis mamei sale: De acu nu mori,“ sau dacă a gândit întru sine: Cât mi-a fost cu puțință mi-am făcut datoria, acum va veni și Dzeu întru ajutoriu ca cel ce-l a tot bun: acestea mai puțin importă. Lucrul principal este, că copii nu se îndoesc, că Dzeu veghează asupra-le și tocmai pentru aceasta dobândesc ajutoriul Lui.

De aceea Mântuitoriul Iisus a creat datoria și trebuința de a vorbi lui Dzeu ca părintelui nostru, și a asigurat că ori-ce lucru bun am cere dela El, întru rugăciune crezând vom primi (Marcu 11. 24).

(„Amvonul“)

Lepra.

Dela institutul de bacterologie.

„Românul“ scrie: Ziarele medicale din Paris sânt pline de elogi, ce se aduc profesorului nostru dr. V. Babeș pentru noul metod inventat în administrarea limfei lui Koch bolnavilor leproși.

D. Babeș a procedat anume dela cantitatea cea mai minimă, a întrerupt cura îndată ce a observat cea mai mică reacțiune, a făcut pauze diferite, a regulat în mod precis dieta și temperatura externă. Cercetările făcute la microscop în urma mai multor injecțiuni a arătat că microbii leprei emigrează la periferie în număr mare și caută a părăsi încetul cu încetul organismul atacat, tocmai precum se întâmplă aceasta la Lupus.

E de notat că D. Babeș este cel dintâu, care a aflat în chipul acesta eficacitatea limfei lui Koch pentru bolnavii leproși.

Publicăciune.

În urma ordinăciunii înaltului ministeriu reg. ung. de agricultură din 7. Ianuarie 1891. Nr. 75,367. se aduce la cunoștința onoratului public interesat, că a erupt un nou mob de viță de vine.

Morbul numit „black-rot“ (Putrezire neagră), care în cei trei ani din urmă a devastat mai ales în Franția de sud, atacă frunzele, codițele frunzelor, rămurelele și mai tare boabele de struguri și se produce prin un burete numit „Phoma uvicola.“

Pe frunze apare morbul în formă de pete mici rugini, în al căror centru se arată mai târziu nisce redicături mici, negre.

Pe codițele frunzelor și pe rămurele se arată morbul în formă de pete negre lungărețe, ear pe boabele de struguri, cari — precum amintirăm mai sus — sânt mai tare atacate, se arată boala în formă de pete mici galbini, cari mai târziu devin roșii-vênêții. Mai târziu se arată pe suprafața boabei o mulțime de redicături mici negre în urma cărora boabele se sbêrcesc și atingându-se reciproc dau boabei exteriorul peleii de șagrin.

Morbul s'a importat din America cu viță de vine americană, atacă toate soiurile și varietățile de viță de vine și întră împregiurări favorabile poate nimici 80—95% din recoaltă.

Spre a împedeca lățirea acestui nou dușman al viței de vine, înaltul ministeriu reg. ung. de agricultură prin ordinăciunea sa din 16. Decembrie 1890, Nr. 74,716. a sistat până mai târziu importul viței de vine americane, precum și împărțirea acesteia.

Reuniunea de agricultură
din Caransebeș.

Programul examenelor la institutul teologic și cel pedagogic diecesan cu finele semestrului I. din a. c.

La institutul teologic.

Luni în 21. Ianuarie dela 8—12 oare:

Dogmatica	în cursul	2.
Archeologia	" "	1.
Catichetica	" "	3.
Morala	" "	2.
Dreptul canonic	" "	3.
Exegeza	" "	1.

Mercuri în 23. Ianuarie dela 8—12 oare:

Pastorală	în cursul	3.
Dreptul canonic	" "	2.
Gramatica limbii rom.	" "	1.
Exegeza	" "	2.
Exegeza	" "	3.
Psihologia	" "	1.

Vineri în 25. Ianuarie dela 8—12 oare:

Literatura	în cursul	3.
Istoria bisericească	" "	1.
Pedagogia	" "	2.
Isagogia	" "	1.
Retorica	" "	3.
Economia	" "	2.

Vineri în 25. Ianuarie dela 3—6 oare:

Economia	" "	3.
Tipicul și cântarea bis.	la toate trei cursurile.	

Marți în 29. Ianuarie dela 8—12 oare:

Musica vocală și instrumentală în toate trei cursurile.

La institutul pedagogic.

Marți în 22. Ianuarie dela 8—12 oare.

Religia	în cursul	1.
Geometria	" "	2.
Istoria patriei	" "	3.
Limba maghiară	" "	1.
Limba maghiară	" "	2.
Limba maghiară	" "	3.
Geografia	" "	1.
Limba germană	" "	2.
Fizica	" "	3.

Joi în 24. Ianuarie dela 8—12 oare.

Religia	în cursul	2.
Aritmetica	" "	1.
Geometria	" "	3.
Propedeutica	" "	1.
Metodica	" "	2.
Istoria nat. și econ.	" "	1.
Geografia	" "	3.
Limba română	" "	1.
Limba germană	" "	3.

Sâmbătă în 26. Ianuarie dela 8—12 oare.

Religia	în cursul	3.
Aritmetica	" "	2.

Geometria	" "	1.
Istoria nat. și econ.	" "	3.
Istoria universală	" "	2.
Limba română	" "	3.
Fizica	" "	2.
Limba germană	" "	1.

Luni în 28. Ianuarie dela 8—12 oare.

Aritmetica	în cursul	3.
Limba română	" "	2.
Metodica	" "	3.
Istoria nat. și econ.	" "	2.
Istoria universală	" "	1.
Constituția patriei	" "	3.
Geografia	" "	2.
Fizica	" "	1.

Marți în 29. Ianuarie dela 8—12 oare.

Igiena	în toate trei cursurile	
Cânt. și tipicul	" " " "	
Muzica voc. și instr.	" " " "	

Reuniunea femeilor române din Caransebeș prepară o expozițiune locală cu deosebire de manufacturi țărănești, din a cărei venit curat a treia parte va fi menită pentru monumentul lui Constantin Loga. Amăruntelile se vor publica mai târziu.

Varietăți.

Hymen. Domnul *Dr. Sterie N. Ciurcu* se cunună cu Domnișoara *Adelina Th. Ioan, Duminecă* în 20. Ianuarie a. c. st. v. la oarele 3 p. m. în Biserica Doamna Bălașa din Bucuresci. — Felicitările noastre mirilor!

† **Mitropolitul-primat al Ungariei, cardinalul Ioan Simor**, a murit în 11/23. Ianuarie la 7¹/₂ oare dimineața. Reposatul s'a născut la 13. August 1813. în Alba-Regala dintr'o familie cetățenească. Studiile și le-a făcut în Budapesta, Pojun, Sâmbăta-Mare și în Viena. La anul 1836. a fost chirotonit de presviter și denumit de cooperador la parochia din suburbiul Teresian din Budapesta. La a. 1840. a mers ca prefect al Pazmanului din Viena și aci și-a câștigat doctoratul în teologie. În 1846. a fost numit profesor de teologie la seminariul din Strigoniu. În 1848. a devenit secretariu suplent al capitolului; în 1849. a fost secretariu al primatului Scitowsky; în 1850. a înaintat la postul de director al institutului teologic universal din Viena; în 1852. a fost denumit de consilieriu de secțiune în ministeriul de culte și instrucțiunea publică, și curând dup' aceea a devenit canonic și abate în Széplak. În 1862 a vizitat Roma unde a fost distins din deosebire părți. În 1865 a fost denumit de mitropolit-primat al Ungariei, în care calitate a luat parte la congresele din Vatican în anii 1869. și 1870. În 1873. a fost investit cu titlul și insigniile de cardinal. Dânsul a lucrat mult pe terenul educațiunii și al științei. Pelângă aceasta era econom escelent și mare filantrop. La moartea lui s'au aflat 1.300,000 fl. și 640 de bucăți de aur.

Necrolog. Preotul *Teodosiu Popoviciu* din Mărcina, tractul protopresviteral al Orăviții a reposat după grele suferințe în 10/22. Ianuarie a. c. seara la opt oare și jumătate, în etate de 55 de ani și după o păstorire de 30 de ani. Înarmorământarea a avut loc în Mărcina în 12/24. Ianuarie a. c. săvârșind funcțiunile funebre Prea Onoratul Domn protopresviter al Vârșetului Ioan Popoviciu, asistat de Mult Onoratul Domn Administrator protopresviteral Alesandru P. Popoviciu, de DD. preoți Petru Popoviciu din Forotic, Gavril Muntean din Vraniu, Nicolae și Paul Mioc din Varadia, apoi de DD. învățători Dimitrie Liuba din Iladia și Petru Poenariu din Mărcina. Pre fiertatul îl deplânge neconsolata soție Ecatarina Popoviciu, născută Mioc, fiii Ioan și Aureliu, acesta în institutul teologic din Caransebeș și ficele Cornelia și Emilia dimpreună cu numeroase neamuri, amici și cunoscuți. Cântările funebre le-a executat cu precisiune în mod laudabil bravul cor vocal din Mărcina sub conducerea talentatului econom Nestor Mioc. Panegirica a ținut-o părintele Administrator protopopesc din Oravița espunând meritele reposatului. Fie-i țărna ușoară și memoria eternă.

Trăsură cu abure. Problema trăsorei cu abure, care se poată circula în mod avantajos pe ori-ce șosea, fără șini, a preocupat de mult timp pe mulți ingineri mecanici și multe încercări s'au făcut, fără ca până acum să se fie găsit o deslegare practică în toată puterea cuvântului. Dacă trăsura era ușoară le lipsia roatelor puterea de aderență necesară, ear de era grea, frecarea dintre roate și șosea fiind cu mult mai mare decât cea dintre roate și șinile drumului de fer, ea abia își ducea greutatea ei, fără a mai putea aduce decât un folos relativ foarte mic.

Mai acum doi ani, dl Serpollet din Paris inventase un generator cu abure de un sistem cu totul nou. Originalitatea acestui generator constă în suprimarea cazanului și înlocuirea lui printr'o simplă țevă care are forma unei serpentine. De-a lungul inimei acestei țevi se află o crepătură capilară foarte strimță prin care trece apa, și cum trece se și preface în abure la moment; astfel că nu e nevoie de nici o rezervă de abure, de nici un căzan.

Acest ingenios generator s'a putut vedea în expoziția universală din Paris, unde dl Serpollet îl espusese. Astăzi vedem că dl Serpollet s'a gândit a se servi de acest generator spre a pune în mișcare o trăsură obișnuită. A construit mai multe trăsuri de încercare și revista *la Nature* a publicat de curând desemnul unui faeton cu abure, care poate conține șapte călători. În acest desemn se vede mânerul punerii în mișcare, pârghia pompei, mașina cu două cilindre puse sub trăsura între cele două roate dinapoi, precum și generatorul neexplosibil, cu cu coșul pentru fum deschizându-se din dreptul trăsurii, ear mânerul pentru schimbarea iuțelei aflându-se aproape de capra dinainte și având întocmai forma mânerelor dela carele drumurilor de fer.

Generatorul e înjghebat între două lădițe de cărbuni, care asigură o călătorie de 60 kilometri; provisiunea de apă permite un curs de 30 kilometri. Trăsura pe deplin încărcată cu apă și cărbunii necesari cântăresce 1250 ki-

lograme. Când voesci să opresci trăsura, acționezi asupra pompei de alimentare.

Lucru vrednic de însemnat: trăsura își servește ea însăși de regulator; fără ca să aibă grijă a te ocupa de ea, presiunea se urcă s'au scade după gradul de împotrivire care-l întâlnește trăsura în mersul ei.

Când vrei să iuțesci mersul, acționezi pompa cu mâna și dai o injecțiune suplimentară.

Generatoarele Serpollet sunt încercate pentru 100 de atmosfere și timbrate la 94; la usină, ele sunt supuse de administrația minelor, la o încercare de 300 atmosfere. În aceste condițiuni, trăsurile au căpătat voia a circula pe stradele Parisului, cu condițiune însă de a nu întrece o iuțală de 16 kilometri pe oară.

CONCURS.

Conform decisului Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 16. Noemvrie 1890. Nr. 3198. Șc. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română de prunci din Ghilad, protopresviteratul Ciacovei, comitatul Timiș, cu termin de recurgere până la 12. Februarie 1891.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 450 fl.
2. 32. metri de lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ.
3. Pentru conferințele învățătoresci ordinate prin consistoriul diecesan 10 fl.
4. Pentru adunarea generală a reuniunii învățătorilor conf. gr. or. rom. din diecesa Caransebeșului 10 fl.
5. Scripturistica și tipărituri școlare 7 fl.
6. Dela fie-care înarmorământare, unde va participa, 40 cruceri, dacă se petrece mortul la biserică 50 cruceri.
7. 4 jugere de pământ.
8. Cortel liber cu grădină intravilană.

Competenții la acest post au să dovedească că au pregătire de cel puțin 2 clase gimnasiale cu succes bun, și testimoniu de calificăciune pentru stațiune cu dotăciune de frunte sau foarte bună. Vor fi preferinți cei ce vor dovedi, că pe lângă calificăciunea cerută, cunosc musica vocală și instrumentală pentru de a instrua și conduce corul vocal. Alesul învățătoriu este îndatorat a îndeplini funcțiunea de cantor bisericesc.

Dofitorii de a recurge la acest post, vor subșterne recursile lor provăzute cu documentele prescise conform statutului org. bis. și a regulamentului școlariu, — adrese comitetului parochial — Prea On. Oficiu protopresviteral în Ciacova.

Învățătorii recurenți au să dovedească că și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor și equivalentul după pământul învățătoresc până cu finea anului 1890.

În fine recurenții sunt poștiți a se presenta în vre-o Duminecă seau sârbătoare în sânta biserică, nu însă în ziua de alegere.

Ghilad, în 16. Decemvrie 1890.

[1] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Aureliu Dragan, administrator protopresviteral.

Închierea socotelilor

institutul „Noaua cassă de păstrare, asociațiune pe acții în Caransebeș,”
pe periodul dela 1. Iunie până la 31. Decembrie 1890.

Sarcini:

Contul venitelor și al sarcinilor.

Venite:

Interese dela depunerii	568	07	Interese și provisiuni	4752	61
Contribuție după interese de depunerii	55	91			
Interese anticipate pro 1891	869	26			
Interese de reescompt	473	11			
Amortisare dela tipărituri	38	95			
Regii, salarii, chirie, contrib. și div. spese	988	63			
Dotarea fondului de rezervă	175	86			
Tantieme	316	55			
Profit curat	1266	27			
	4752	61		4752	61

Active:

Contul bilanțului.

Pasive:

Cambii	68746	95	Din capitalul de fondare 50% plătite	25000	—
Cassa în numerariu	512	72	Fondul de rezervă	324	67
Mobilier	638	31	Depunerii spre fructificare	20230	77
Tipărituri și registre	330	—	Liquidarea Reuniunii de industrie, de eco-		
Giro-Conto la Banca austro-ung.	1019	36	nomii și de ajutorare din Caransebeș	194	68
Interese de reesc. anticipate pro 1891.	199	10	Reescompt	24274	32
Conturi debitoare	85	99	Interese anticipate pro 1891	869	26
			Conturi creditoare	55	91
			Tantieme	316	55
			Profit curat	1266	27
	72532	43		72532	43

Caransebeș, în 31. Decembrie 1890.

Direcțiunea institutului Noaua cassă de păstrare, asociațiune pe acții în Caransebeș:

Albert Domby m. p.,
contabil.

Ph. I. Müller m. p.,
preses.

Wilhelm Winternitz m. p.,
director.

Carol Mátéffy m. p.,
cassariu.

Const. Burdia m. p.

Ioan Lauf m. p.

Antoni Grossek m. p.

Carol Th. Müller m. p.

Ioan Hau m. p.

Ignatie Perlfaster m. p.

Ignatie Szekerka m. p.

Conturile de mai sus confrontându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat în consonanță.

Caransebeș, în 7 Ianuarie 1891.

Comitetul de supraveghiere al institutului „Noaua cassă de păstrare, societate pe acții în Caransebeș“:

Dr. Wilh. Ziprisz m. p.,
președinte.

Petru Brankovits m. p.

Em. B. Keppich m. p.

Michail Beck m. p.

Iuliu Rück m. p.

Cassa de păstrare susnumită primesce depunerii spre fructificare cu interese de 6% la an.

